

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : วิธีการผลิตหม้อและน้ำดันหม้อเมืองกรุง

ผู้วิจัย : อัครพงษ์ สัจจวาทิต หัวหน้าโครงการ
สมโชติ อ่องสกุล นักวิจัย
สังัด ปุยอ็อก นักวิจัย
สามารถ ศรีจันงค์ นักวิจัย
สุพจน์ จิตรทอง นักวิจัย

ช่วงเวลาที่ทำวิจัย : พ.ศ. 2527 - 2528

วัตถุประสงค์ :

- (1) เพื่อศึกษาปัจจัยการผลิตและความสัมพันธ์ทางการผลิตของหม้อน้ำและน้ำดันแก้วของหมู่บ้านหม้อเมืองกรุง
- (2) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านหม้อเมืองกรุงในฐานะบริบทสังคมของการผลิตหม้อและน้ำดัน
- (3) เพื่อบันทึกขั้นตอนการปั้นหม้อน้ำโดยภาพถ่ายและคำอธิบาย

แหล่งข้อมูลหลัก :

ชาวบ้านหม้อเมืองกรุง เจ้าของร้านผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในตัวเมืองเชียงใหม่ นักเรียนโรงเรียนบ้านสันป่าสัก อำเภอหางดง เฉพาะที่เป็นชาวหม้อเมืองกรุง และหน่วยงานราชการในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล :

สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสำรวจ และสังเกตเมื่อลงพื้นที่ และการค้นคว้าจากเอกสาร โดยใช้เศรษฐศาสตร์การเมืองเป็นกรอบในการศึกษา

อัครพงษ์ สัจจวาทิต และคนอื่นๆ. 2528. รายงานการวิจัย วิธีการผลิตหม้อและน้ำดันหม้อเมืองกรุง. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การวิเคราะห์ :

ใช้วิธีการวิเคราะห์เหตุผล (ตามแนวปรัชญา) และการพรรณนาวิเคราะห์ (ตามแนวประวัติศาสตร์) โดยใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลการวิจัย :

ชาวเหมืองกุงมิได้เป็นเจ้าของพื้น (พลังงาน) และวัตถุดิบเกือบทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตหม้อน้ำและน้ำดันแก้ว ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ในระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2528 ปัญหาร้ายแรงที่สุดสำหรับพวกเขาได้แก่ดินที่ใช้มีคุณภาพต่ำ และพืชขาดแคลน มีราคาแพง ชาวเหมืองกุงจึงต้องประหยัดพื้นในการเผาผลิตถ่าน ซึ่งผลให้คุณภาพของผลิตถ่านลดลง ซึ่งกระทบต่อการตลาดและจะนำไปสู่การพังทลายของอาชีพปั้นหม้อและน้ำดันเหมืองกุงในที่สุด

อย่างไรก็ดี ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะชี้ขาดว่าหม้อน้ำและน้ำดันแก้วจะคงอยู่หรือตายจากวิถีชีวิตของไทยหรือไม่ ได้แก่ตลาด ตลาดหลักของหม้อน้ำและน้ำดันเหมืองกุงได้แก่ชุมชนชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนบทในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ยิ่งชนบทถูกทำให้เป็นเมืองมากเท่าไร หม้อน้ำและน้ำดันก็จะถูกแทนที่โดยตู้เย็นเร็วขึ้นเท่านั้น ภายใต้กระแสอันเชี่ยวกรากของการทำสังคมไทยให้เป็นเมืองหรือเป็นอุตสาหกรรม จึงคาดการณ์ได้ว่าอีก 20-30 ปีข้างหน้าหม้อน้ำและน้ำดันอาจไม่มีส่วนในชีวิตประจำวันของไทยอีกต่อไป การล่มสลายของการผลิตและการใช้หม้อน้ำและน้ำดัน จะเกิดขึ้นเร็วช้าเพียงไรขึ้นอยู่กับว่าผู้คนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านเหมืองกุงเอง จะมีมาตรการใดมาแก้ปัญหานี้หรือไม่ และมาตรการดังกล่าวเหมาะสมเพียงใด.